

Резюме

Консенсусните конференции представляват специален инструмент, способстващ постигането на напредък по сложни проблеми, при които липсата на общо съгласие възпрепятства развитието на политиките. Препоръките относно политиките, съдържащи се в настоящия доклад, са резултат от провеждането на Европейската консенсусна конференция на бездомните през 2010 г.¹. Това са заключенията, направени от независимо жури по шест основни въпроса. Тези препоръки относно политиките имат за цел да послужат като здрава основа за постигане на непрекъснат и значителен напредък по проблемите на бездомността в Европейския съюз, най-вече в рамките на новата стратегия „Европа 2020“² и Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване³.

В отговор на **първия основен въпрос: „Какво представлява бездомността?“** журито се изправя срещу „традиционните“ определения на бездомността като „живот без подслон“ и заключава, че бездомността е комплексен, динамичен и диференциран процес с различни входни маршрути и изходи или „пътеки“ за различните хора и групи. Журито препоръчва приемането на Европейската типология на бездомността и жилищното изключване (ETHOS)⁴, изготвена от Европейската федерация на националните организации, работещи с бездомните (FEANTSA) през 2005 г. като общо рамково определение на бездомността. ETHOS използва физически, социални и юридически аспекти на понятието „дом“ за създаването на широкообхватна типология, която класифицира бездомните според четири житейски ситуации на бездомност: хора без покрив над главата си, хора без постоянен адрес, хора, живеещи при неуредени жилищни условия и хора, живеещи при лоши жилищни условия.

Отговорът на журито на **втория основен въпрос: „Премахването на бездомността: постижима цел?“** разглежда степента на амбиция, която трябва да стои в основата на една всеобхватна стратегия на ЕС за борба срещу бездомността. Журито заключава, че бездомността представлява сериозна несправедливост и нарушение на основните човешки права, която може и трябва да бъде изкоренена. Въпреки че винаги ще съществува потенциален поток от хора, които могат да останат без дом, журито стига до заключението, че непрекъснатите мерки за превенция и интервенция в контекста на националните/регионалните интегрирани стратегии за борба срещу бездомността, могат да предотвратят житейските ситуации на бездомност и да гарантират бързо намиране на дългосрочни решения за хората, останали без дом. Вследствие на това, журито смята, че бездомността може постепенно да бъде намалена и в крайна сметка да бъде изкоренена. Журито предлага няколко конкретни цели, които трябва да бъдат разгледани, за да се постигне напредък в посока премахване на бездомността.

По **третия основен въпрос: „Подходите, свързани с политиката на осигуряване на „жилище преди всичко“, ефективно средство ли са за предотвратяване на и справяне с бездомността?“** журито призовава за постепенна промяна от използването на приюти и временно настаняване като основно решение за справяне с бездомността към подходи, свързани с осигуряване на „жилище преди всичко“. Това означава подобрен достъп до постоянни жилища и повишаване на капацитета за превенция и осигуряване на адекватна жилищна социална помощ на хората по домовете им в съответствие с техните нужди.

В отговор на **четвъртия основен въпрос: „Как може да се гарантира значимото участие на бездомните при разработване на политиките за бездомността?“** журито призовава за отдалечаване от подходите, които разглеждат бездомните като пасивни получатели на помощ,

¹ За допълнителна информация за конференцията, включително всички съответни документи, вж.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=315&furtherEvents=yes>

² Достъпна на адрес: http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

³ Достъпна на адрес: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Вж. <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/EN.pdf>

и преминаване към подходи, които поставят акцент върху техните права и автономност. Журито призовава бездомните да получат право да участват във вземането на решения, които засягат техния живот. Журито също така подчертава някои основни пречки пред пълното участие на бездомните в процесите на изготвяне на политиките и дава предложения за начините за отстраняването на тези пречки.

Петият основен въпрос: „До каква степен трябва хората да получават достъп до услуги за бездомни, независимо от техния правен статут и гражданство?“ разглежда достъпа до услугите за бездомни, най-вече на мигранти и граждани на държави извън ЕС, които могат да бъдат изправени пред пречки поради своя правен или административен статут. Журито подчертава, че този въпрос е от все по-голяма важност и в центъра на все по-голям дебат в контекста на нарастващия проблем на бездомността сред мигрантите и гражданите на държави извън ЕС в редица държави-членки. Журито посочва, че нито един човек не трябва да остава без дом в Европейския съюз и подчертава необходимостта от спазване на основните човешки права, независимо от неговия правен или административен статут. Журито призовава за интегриран подход към ситуацията на мигрантите и гражданите на ЕС, живеещи в условия на бездомност, в резултат на пречки пред достъпа във връзка с техния правен или административен статут. Журито подчертава основната отговорност на миграционната политика за предотвратяване на тази ситуация. Услугите за бездомни не трябва да се използват системно за компенсиране на несъгласуваните миграционни политики, които довеждат хората до ситуации на нищета и бездомност. Същевременно, достъпът до услуги за бездомни не трябва да се използва като средство за регулиране на миграцията. Доставчиците на услуги за бездомни не трябва да бъдат наказвани за това, че предоставят услуги на хора в нужда. За да се повиши разбирането на този проблем, журито заключава, че е необходимо провеждането на европейско проучване на взаимовръзките между бездомността и миграцията, както и на контекста на свободното движение в ЕС. Това проучване трябва да обърне особено внимание на половия характер на миграцията и особеното положение на някои мигранти от женски пол.

Шестият основен въпрос гласи: „Какво трябва да включва стратегията на ЕС за борба срещу бездомността?“ Общото заключение на журито е, че в контекста на новата стратегия „Европа 2020“ и, в частност, Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване, е необходима амбициозна **Стратегия на ЕС за борба срещу бездомността**, която да очертае рамката за изготвянето на национални/регионални стратегии в държавите-членки и постигането на по-голям напредък в борбата срещу бездомността. Всеобхватната рамка на ЕС и националните/регионалните стратегии трябва да използват интегриран подход, който обединява всички съответни области, напр. жилищното настаняване, социалните въпроси, здравеопазването и заетостта. Те трябва да включат необходимото управление, което позволява участието на съответните заинтересовани страни. Трябва да се основават на доказателства, което изисква мащабно събиране на данни и проучвания, както и да акцентират върху ясни цели. Като част от предложената стратегическа рамка на ЕС журито призовава държавите-членки да определят крайни срокове за премахването на уличната и дългосрочната бездомност. В допълнение към това, превенцията на бездомността, насърчаването на качествени услуги за бездомните и осигуряването на възможности за достъпно настаняване, както и осигуряването на средства за поддържането му, както е необходимо, трябва да бъдат основни приоритети. Интегрираните стратегии за борба срещу бездомността трябва да отчитат променящите се профили на бездомните. На равнище ЕС стратегическата рамка трябва да подкрепя, проследява и координира разработването на интегрирани национални/регионални стратегии в държавите-членки чрез подходяща мониторингова рамка, сериозна програма за научни изследвания с подход към социалните иновации, програма за взаимно обучение и транснационален обмен, насърчаване на качествени услуги, устойчиви връзки към възможностите за финансиране от ЕС и интегриране на бездомността в съответните области на политиката.